

Banksy, explosió d'estiu

Primer ha estat la doble exposició “Warhol/Banksy” al nou MOCO (Modern Contemporary Museum) a l'esplanada dels museus d'Amsterdam que estarà oberta fins al 4 de setembre. I ara al Palazzo Cipolla de Roma, al Corso, s'obre (sembla que amb una gran empenyada de l'artista) “Guerra, Capitalismo & Libertà”, la més gran exposició de Banksy, promoguda per col·leccionistes privats i bàsicament dedicada a pintura i escultura. Són 150 obres del període 1998 - 2011. L'estiu artístic a Europa està marcat per la petja del clàssic de l'“street art”.

Reportatge de Ramon Alcobarro

Per molt que impugni el capitalisme, l'*street art*, l'art que parla des dels murs ròncs de les ciutats i des de les vies del tren, també pot ser, com tot art de masses, un gran negoci. Que la contemplació d'una obra pintada amb esprai al carrer sigui gratuïta no significa necessàriament que no produeixi beneficis a través d'una explotació massiva en reproduccions i *gadgets* de tota mena. Banksy, el principal exponent de l'*street art* ara mateix, és un antisistema però un ingenu Tothom qui vulgui pot tenir-ne obra a casa, malgrat que faci també obra única i no seriada a preus astronòmics (però darrerament a la baixa). La seva obra ha triat un camp d'exposició que no passa per les galeries sinó pel marxandatge diversificat.

L'enigmàtic artista anglès, òbviament, no ho necessita, però els grans especuladors del mercat internacional, començant per la galeria oficiosa de de l'*street art*, la de Steve Lazarides (que ell consi-

dera directament uns “shitholes”, uns merdosos), i els seus representants més diguem-ne *habituals*, la Lionel Gallery i la Guy Hepner, faran el que calgui per tal que l'exposició romana de Banksy (amb obra fornida per col·leccionistes privats) sigui un gran èxit i ajudi a valoritzar l'obra de l'artista que en aquests darrers anys ha estat, per pròpia decisió, situada en uns preus diguem-ne accessibles.

El col·leccionisme privat fa temps que no es refia gaire de la complexa i irònica personalitat del qui és, ara per ara, amb permís del seu amic i suposat mecenes Damien Hirst, el personatge més popular del món de l'art i el símbol de la revolució del mercat artístic als darrers quinze anys. Banksy, precisament perquè es pot veure gratuïtament al carrer i fins i tot falsificar amb gran facilitat, encara es considera una *compra de risc* quan, de fet, es tracta d'un clàssic contemporani a l'altura de Keith Haring o de Jean-Michel Basquiat que, pel fet de ser morts, són de revalorització assegurada.

La valoració econòmica de l'*street art* (i aquesta no és cap discussió sobre el valor artístic de la seva obra!) està en perill des que el cercador Google Street Art Project dona a conèixer gratuïtament milers de nous creadors d'arreu del món, que pinten les parets de les principals ciutats i que serà literalment impossible tenir controlats des de cap dels grans centres de creació del gust artístic internacional. Els “like” a Facebook i no les grans galeries són ja ara mateix el procediment per decidir qui puja i qui baixa en el mercat de l'art urbà. Ara mateix a l'exposició d'Amsterdam ha estat possible comprar gravats autèntics de Banksy (en edicions de 600 exemplars) per preus que van de 6.500 a 8.500 euros que, vista la cotització de la seva obra no seriada, és quasi un regal.

El mercat de l'art a l'engròs, avui bàsicament centrat a Londres i controlat per molt poques mans, va tremolar quan a l'octubre de 2013, Banksy va posar durant un mes una paradeta al popular Central Park de Nova York, oferint obra original a 60 dòlars, sense vendre'n pràcticament cap (fins i tot una vella dama va aconseguir una rebaixa del 50% del preu). No tan sols gosava desafiar els canals de distribució (i d'especulació) de la seva pròpia obra. Sobretot amb la seva acció a Central Park quedava clar que l'artista de carrer més gran del món havia optat per un altre model de comercialització (a través de samarretes, llibres, tasses i vaixel·la, etc.) i que la decisió de menysprear els seus col·leccionistes d'obra única era un fet. En aquest

sentit, l'espectador surt de l'exposició romana amb un mal gust de boca força obvi. Es veu prou clar que l'obra ha estat recollida amb pressa, per evitar una desvalorització induïda pel mateix artista que els especuladors temen com pedra seca.

En general, hi ha molt poc risc quan s'inverteix en art contemporani internacional, nòmina on, tot cal dir-ho, ara per ara només figuren dos artistes dels Països Catalans: Lita Cabellut (que porta tota la seva vida adulta a Londres) i Barceló. Calia, doncs, integrar Banksy, fins i tot contra ell mateix, i la mostra romana és una excel·lent excusa per convertir-lo en una màquina de producció de plusvàlua artística com un si es tractés d'un reviscolat "Avida Dollars" (Salvador Dalí).

Exposar per consolidar un preu

A diferència del seu art de carrer, les obres pictòriques de Banksy, signades sempre amb el seu característic tampó vermell, no són sinó jocs irònics amb altes dosis de *kitsch* –al qual darrerament afegeix fins i tot personatges de Walt Disney per reblar el clau i fer més sagnant la broma. Fins i tot la supercapitalista revista *Forbes* es va arribar a plantejar (21 de febrer del 2014) la tènue diferència entre *kitsch* i art a l'hora d'invertir en un dels mercats paradoxalment més segurs i de més creixement.

Però aquest estiu no cal perdre's de cap manera

'STREET ART' ENGABIAT.

L'exposició de Roma s'ha fet amb peces de col·leccionistes privats, cosa que no ha agradat a Banksy, un artista que gaudeix desvaloritzant la seva obra: al Central Park de Nova York s'instal·là amb una paradeta per vendre obra original a 60 dòlars.

la mostra Banksy del MOCO d'Amsterdam, perquè permet fer un exercici apassionant per a tots els interessants en art contemporani. Enfrontar les obres seriades de Warhol i Banksy resulta tot un exercici de filosofia de l'art i de comprensió de la història en els darrers quaranta anys. Fins i tot arriba a fer mal d'ulls contraposar l'optimisme acolorit i la fe capitalista del pintor novaiorquès dels anys 70, amb les seves Farah Diba, les seves Margarida de Dinamarca o els seus Mao (convertit ara sí en tigre rosa de paper *couché!*) amb l'homenatge que Banksy féu a Warhol en el sinistre retrat de Kate Moss –de qui és bon amic. La model ha perdut el to de diva i d'objecte glamurós que tenien les icòniques *Marilyn Series* warholianes i fins i tot transmet un aire un punt bandarra i de barri baix.

Pintar somnis perduts.

El gran retrat de Banksy és, ara per ara, el cofundador d'Apple, Steve Jobs, amb una motxilla a l'espatlla. Aparegut al camp de concentració de Calais (França) el desembre de 2015, ens recordava que Jobs no deixava de ser el fill d'un refugiad sirià, per molt que els seus pares adoptius volguessin passar-ho per alt. Per cert, els refugiats han estat expulsats de Calais, però el mur dedicat a Jobs fou ràpidament protegit per les autoritats franceses amb una càpsula de plàstic transparent. La pela és la pela.

Banksy sap pintar i menysprea els qui no tenen →

WARHOL/ BANKSY.

L'exposició d'Amsterdam els enfronta. La Kate Moss de Banksy no té el glamur ni el to de diva de la Marilyn de Warhol, sinó un punt més aviat bandarra.

→ ofici. No estem parlant d'un grafitier com Robbo (*King Robbo* en la seva pròpia opinió o *Fucking Robbo* com Banksy l'havia anomenat) que no féu altra cosa que lletrisme urbà colorista. Robbo, l'arxienemic que va morir als 44 anys en 2014 (després d'estar tres anys en coma per haver caigut mentre feia una pintada), no haurà deixat altra cosa que *tacks* (signatures) més o menys indignats i d'estètica popi, emmarcats encara dins l'ús del color que feia Warhol. En general els grafitiers supervivents de la cultura dels anys 80 (tan reiteradament mal copiats a València i Barcelona) no deixen de ser uns coloristes autoreferencials, ni transmeten altra cosa que una expressió difusa del malestar industrial. Convindria recordar que, quan Robbo fou reptat per Banksy l'any 2006, ja feia deu anys que no treballava, fart al seu torn d'autorepetir-se. Per dir-ho d'una manera més senzilla (dispensin la demagògia!), Robbo és a Matisse el que Banksy a Picasso. Banksy no vol fer bonic. Quedarà com un artista *amb argument*, com el cronista polític més lúcid de la fallida de l'estat del benestar i de la proletarització de la cultura occidental al nostre temps. Des de 1993 els grisos i els negres de la seva obra descriuen l'època actual amb una força poc comuna – i desesperant, absolutament mancada d'alternatives i de futur. La nena de Banksy en gris que veu com se li escapa un globus en forma de cor roig expressa amb tota la potència la pèrdua dels somnis arrossegats per

➔ Banksy per Banksy (en 15 frases)

1. "Hi ha quatre necessitats humanes bàsiques: menjar, dormir, el sexe i la revenja."
2. "Moltes mares farien qualsevol cosa pels seus fills, tret de deixar-los ser ells mateixos."
3. "El grafit és una de les poques coses que tens si no tens gairebé res. I fins i tot si no se t'acut una imatge per curar la pobresa al món pots fer riure algú mentre està pixant."
4. "No hi ha res més perillós que algú que vol fer del món un lloc millor."
5. "La cosa que més odio de la publicitat és que atrau tota la gent jove brillant, creativa i ambiciosa, deixant-nos com a artistes bàsicament els lents i autoobsessos. L'art modern és una zona de desastre. Mai en el camp de la història humana s'ha fet servir tant per dir tan poc."
6. "Si vols dir res i que la gent t'escolti, has de vestir una màscara. Si vols ser honest, has de viure una mentida."
7. "Algunes persones es fan bòfies perquè volen fer del món un lloc millor. Algunes persones es tornen vàndals perquè volen fer del món un lloc més atractiu."
8. "Converteix-te en un bon mentider i no hauràs d'esdevenir bo en res més."
9. "La gent que es lleva d'hora al matí causa guerra, mort i fam."
10. "Tots els artistes estan disposats a patir per la seva obra. Però per què tan pocs estan preparats per aprendre a dibuixar?"
11. "Un mur és una arma molt gran. És una de les coses més fastigoses amb què pots pegar algú."
12. "Parla fluix, però porta una gran llaua de pintura."
13. "El meu principal problema amb la bòfia és que fan el què els diuen. Diuen 'Perdó, amic, només estic fent la meva feina' tota la puta estona."
14. "És molt frustrant que les úniques persones amb bones fotos de tu treballin per al departament de policia."
15. "La gent diu que els grafitis són lletjos, irresponsables i infantils... però això és només si estan ben fets."

la globalització. La *Punk Mum* amb davantal que vesteix el seu fill per anar a la manifestació, com si anés a una primera comunió però amb jupa i bandera anarquista, diu ben a les clares que no hi ha futur.

Després del món de Banksy hi ha conceptes que no signifiquen res en l'art del segle XXI i aquest serà, sens dubte, el llegat de l'*street art*

MISSATGES. La nena del globus expressa la pèrdua dels somnis, arrossegats per la globalització. L'Steve Jobs amb motxilla va aparèixer al camp de concentració de Calais (França) el desembre de 2015 i recorda que Jobs era fil d'un refugiat sirí. Els refugiats van ser expulsats però la pintura fou protegida amb una càpsula.

per a la posteritat. No vol dir res l'originalitat; i ell mateix no ha negats mai que la seva tècnica és una còpia del grafiter francès Blek Le Rat [Xavier Prou], el primer a usar plantilles per treballar els seus dibuixos d'art urbà als anys 80 i també el primer a dibuixar rates de claveguera a les parets, cosa que ha fet repetidament Banksy ("cada cop que crec que he pintat alguna cosa lleugerament original m'adono que Blek Le Rat ho va fer millor, però vint anys abans").

Treballar amb plantilles li ha permès fer coses tan poc convencionals com aconseguir que simultàniament apareguessin obres seves a Austràlia i a Mali. Per a Banksy tampoc té cap especial importància el color que sempre s'aplica pla -i aquí és on els seus roses resulten brutalment ofensius quan

els de Warhol volen ser calmants. Banksy ha estat capaç de convertir en art la misèria de la vida quotidiana al món postindustrial i de refirar les figures de Disney fins que esdevenen éssers sinistres per explicar-nos la cara fosca del món. Ho ha fet, però, sense oblidar la força de la ironia com a eina revolucionària. És un pessimista radical simplement perquè està ben informat. Com diuen els seus grafitis, ara podeu riure però són els micos els que estan a punt de prendre el control del món. Banksy és força més que l'exponent més significatiu de l'art de carrer. És el moralista de la classe treballadora derrotada però no vençuda que se serveix de la ironia com a eina per a la transformació del món. Sigui a Roma o a Amsterdam, aquest estiu no us el perdeu. •